

KIRJALLINEN KYSYMYS 555/2002 vp

Maksuttomasta henkilötodistuksesta tiedottaminen ennen vaaleja

Eduskunnan puhemiehelle

Vuoden 1999 eduskuntavaaleissa äänestäneet vähävaraiset kansalaiset saattoivat hakea äänestämistä varten ilmaisen, tilapäisen henkilötodistuksen poliisilta, jos vain tiesivät mahdollisuudesta.

Kansalaisille haluttiin turvata hallitusmuodon takaama perusoikeus äänioikeuden käyttämiseen varallisuuteen katsomatta. Päätös perustui tällöin oikeuskanslerin näkemykseen, jonka mukaan kansalaisten varattomuus ei saa olla este äänestämislle.

Ongelmaksi muodostui vuonna 1999 se, ettei sisäasiainministeriö tiedottanut asiasta. Asiasta ei julkisuudessa tiedotettu ennen vaaleja eikä ennakköäänestyspaikoilla osattu neuvoa ilman todistusta tulevia äänestäjiä hakemaan poliisilaitokselta todistusta. Väliaikaisen henkilökortin

äänestystä varten sai vuonna 1999 vähävarainen henkilö, jolla ei ollut ajokorttia tai kuvallista Kela-korttia. Myöskään kortinhaltijan varallisuutta ei kuitenkaan tarkistettu.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus huolehtia siitä, että ennen vuoden 2003 eduskuntavaaleja maksuttomasta henkilötodistuksesta tiedotetaan kunnolla kansalaisille ja että myös ennakköäänestyspaikoilla, esim. postissa, osataan antaa neuvoja maksuttomasta henkilötodistuksesta?

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 2002

Marjaana Koskinen /sd
Unto Valpas /vas
Pirkko Peltomo /sd
Erkki Kanerva /sd
Reijo Laitinen /sd
Valto Koski /sd
Esa Lahtela /sd
Janina Andersson /vihr
Heli Paasio /sd
Annika Lapintie /vas
Pia Viitanen /sd
Mikko Immonen /vas

Virpa Puisto /sd
Ilkka Taipale /sd
Tapio Karjalainen /sd
Reijo Kallio /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Raimo Mähönen /sd
Klaus Hellberg /sd
Rakel Hiltunen /sd
Harry Wallin /sd
Tero Rönni /sd
Lauri Kähkönen /sd
Pertti Turtiainen /vas

KK 555/2002 vp — Marjaana Koskinen /sd ym.

Katja Syvärinen /vas
Matti Kangas /vas
Jukka Gustafsson /sd
Matti Vähänäkki /sd

Tarja Kautto /sd
Kari Urpilainen /sd
Veijo Puhjo /vas

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Rouva puhemies, olette toimittanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Marjaana Koskisen /sd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 555/2002 vp:

Aikooko hallitus huolehtia siitä, että ennen vuoden 2003 eduskuntavaaleja maksuttomasta henkilötodistuksesta tiedotetaan kunnolla kansalaisille ja että myös ennakoäänestyspaikoilla, esim. posteissa, osataan antaa neuvoja maksuttomasta henkilötodistuksesta?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Vaalilain mukaan äänestäjä on velvollinen esittämään asianomaiselle vaaliviranomaiselle selvityksen henkilöllisyydestään, jotta hän voi äänestää joko ennakoäänestyksessä tai vaalipäivän äänestyksessä. Oikeusministeriön vaaliviranomaisille antamien määräysten ja ohjeiden mukaan selvityksen ei tarvitse olla henkilötodistus (esimerkiksi ajokortti) silloin, kun vaalitoimitsija, vaalitoimikunta tai vaalilautakunta tuntee ää-

nestäjän tai äänestäjän henkilöllisyys käy jostakin muusta asiakirjasta epäilyksettä selville. Mikäli äänestämään ilmoittautuneen henkilöllisyys ei selviä, hän ei saa äänestää.

Sisäasiainministeriö on 19.8.1999 muuttanut päätöstään poliisin suoritteiden maksullisuudesta (1252/1996). Päätöksen 2 §:n 7 momentin (864/1999) mukaan maksua ei peritä väliaikaisesta henkilökortista, joka annetaan henkilölle äänestämistä varten valtiolisissa vaaleissa tai kansanäänestyksessä, kunnallisvaaleissa tai kunnallisessa kansanäänestyksessä sekä Euroopan parlamentin vaaleissa, jos henkilöllä ei ole muuta henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa. Tämä on myös kerrottu oikeusministeriön määräyksissä ja ohjeissa vaaliviranomaisille.

Äänioikeutetuille lähetetään ennen vaaleja ilmoitus äänioikeudesta eli ilmoituskortti. Sen kääntöpuolella on perinteisesti ollut ohjeita äänestämisestä. Näitä ohjeita on tarkoitus laajentaa siten, että seuraavien eduskuntavaalien ilmoituskortteihin painetaan myös tieto mahdollisuudesta saada väliaikainen henkilökortti äänestämistä varten.

Oikeusministeriö tulee myös lehdistötiedotteissaan tiedottamaan tästä asiasta.

Helsingissä 27 päivänä kesäkuuta 2002

Oikeusministeri Johannes Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte 27 § riksdagens arbetsordning anger har Ni, Fru talman, till behöriga medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsledamot Marjaana Koskinen /sd m.fl. undertecknade skriftliga spörsmål SS 555/2002 rd:

Ämnar regeringen se till att medborgarna blir ordentligt informerade om det avgiftsfria identitetskortet före riksdagsvalet 2003 och att råd om det avgiftsfria identitetskortet också kan ges på röstningsställena, t.ex. posten?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

Enligt vallagen är väljaren skyldig att styrka sin identitet för valnämnden för att kunna rösta antingen vid förhandsröstningen eller vid röstningen på valdagen. Justitieministeriet har i sina föreskrifter och anvisningar till valmyndigheterna framhållit att väljaren inte behöver uppvisa ett identitetsbevis (t.ex. körkort) om valförrättaren, valbestyrelsen eller valnämnden känner väljaren eller om väljarens identitet med säkerhet fram-

går av någon annan handling. Om den presumtiva väljarens identitet inte kan utredas, får han eller hon inte rösta.

Inrikesministeriet ändrade sitt beslut om polisens avgiftsbelagda prestationer (1252/1996) den 19 augusti 1999. Enligt 2 § 7 mom. (864/1999) i beslutet uppbärs avgift inte för temporärt identitetskort som utfärdas åt en person för att han eller hon skall kunna rösta i statliga val och folkomröstningar, kommunalval och kommunala folkomröstningar samt i valet till Europaparlamentet, om personen inte har någon annan identitetshandling. Detta anges också i justitieministeriets föreskrifter och anvisningar till valmyndigheterna.

Före valet skickas en anmälan om rösträtt, ett meddelandekort, till de röstberättigade. På baksidan av korten har av tradition funnits röstningsanvisningar. Avsikten är att dessa anvisningar skall utvidgas och att också uppgift om möjligheten att få ett temporärt identitetskort för röstningen skall tryckas på meddelandekorten för nästa riksdagsval.

Justitieministeriet kommer även att informera om detta i sina pressmeddelanden.

Helsingfors den 27 juni 2002

Justitieminister Johannes Koskinen